

Anmeldelse af *Introducing Multimodality*

SØREN EEFSEN, LEKTOR I DANSK,
LÆRERUDDANNELSEN UCC, CAMPUS
CARLSBERG

Carey Jewitt, Jeff Bezemer og Kay O'Halloran
(2016): *Introducing Multimodality*, Oxon, Rout-
ledge.

Lad det være sagt med det samme. *Introducing multimodality* er ikke en introduktion, der sætter en i stand til nemt at orientere sig og undervise i det multimodale efter endt læsning. Elise Seip Tønnessen og Eva Maagerøsbog *Multimodal tekstkompetanse* er på vej i dansk oversættelse, og den ville umiddelbart være et bedre bud på en sådan bog, selv om den heller ikke er lige nem at forstå hele vejen igennem.¹ *Introducing multimodality* skal derimod læses og bruges, fordi den åbner op for de forskningsnetværk, som det multimodale er en del af.

Hvad er multimodalitet?

”Det multimodale” optræder omkring et dusin gange i Fælles Mål, og det er derfor ikke noget, vi som lærere i skolen eller undervisere på læreruddannelsen kan ignorere. Vi er tvunget til at forsøge at forstå det. Til et sådant formål findes der introduktioner, og en af de nyeste af slagsen er *Introducing Multimodality* skrevet af Carey Jewitt, Jeff Bezemer og Kay O'Halloran. De er alle løjtnanter i den multimodale armé, hvis overordnede officerer er Theo van Leeuwen og Günther Kress, og de har

alle skrevet bøger og artikler, der knytter an til det multimodale.²

Introducing Multimodality stiller skarpt på de multimodale begreber og den multimodale teori. Igennem syv kapitler forklares teoriens baggrund og historie, og der knyttes an til parallelle teoretiske forståelser som fx systemisk funktionel lingvistik. Sidst, men ikke mindst, findes der en parallel frit tilgængelig hjemmeside til bogen, som er et fornemt arbejdsredskab i tilegnelsen af den ikke altid enkle teori.³

Bogen præsenterer hovedsageligt det multimodale som en analysemetode, der sætter en i stand til at beskrive, analysere og forstå vores kommunikation om verden og repræsentationen af den på en mere nuanceret og præcis måde end andre, tilsvarende teorier.

Indholdet i denne teori kommer ifølge forfatterne fra systemisk funktionel lingvistik, semiotik og konversationsanalyse.

Introducing multimodality åbner op for de forskernetværk, som det multimodale er en del af. Jewitt, Bezemer og O'Halloran sporer multimodalitetsbe-

grebets oprindelse til slutningen af halvfemserne, og de betoner, at den interesse, som multimodale teoretikere har for, hvordan betydning skabes, ikke er ny. Det, der er det nye i den multimodale teori, er fokuset på, at forskellige former for betydnings-skabelse aldrig er adskilt, men næsten altid optræder sammen: "image with writing, speech with gesture, math symbolism with writing and so forth."⁴ Og fra denne konklusion er det ikke langt til den næste, at man ikke kan nøjes med at beskrive og analysere de enkelte modaliteter hver for sig, men må se dem som helheder.

Indholdet i denne teori kommer ifølge forfatterne fra systemisk funktionel lingvistik, semiotik og konversationsanalyse. Inden for ethvert teoriområde findes nogle analyser, der eksemplificerer, hvad teorien og dens begreber er i stand til at forklare på en ny måde. I denne bog lyser især én analyse op blandt en masse andre. Det drejer sig om Günther Kress' analyser af en treårig drengs biltegning. Drengen tegner syv cirkler og stadfæster herefter, at der er tale om en bil, selv om han ikke har tegnet andet en cirkler. Kress kommenterer:

*"To see how or why wheels could be a criterial feature of car was its 'wheel-ness'; it had (many) wheels ...'circles' are wheels and 'many wheels are a car'... To see how or why wheels could be the criterial feature for 'car', we have to adopt the point of view, literally, physiologically, psychologically, culturally, semiotically, of the three-year-old."*⁵

Her er det multimodale budskab i al sin banebrydende banalitet: at forstå, hvordan vi repræsenterer vores verden på en måde, der favner alle de kommunikationsmåder, der ikke er sproglige. Det sidste lyder måske umiddelbart underligt. For er cirklerne ikke udtryk for 'billedsprog'? Ikke, hvis man skal følge forfatterens udlægning af den multimodale teori. Sprog er sprog, og at omtale andre modaliteter som billedsprog, kropssprog, filmsprog etc. forvrænger modaliteterne og tilnærmer dem for meget en sproglig logik.

Hvad kan bogen bruges til?

Kan det overhovedet lade sig gøre at forstå, hvad teorierne omkring det multimodale går ud på? Som

med så mange andre komplekse begreber lader multimodalitet sig nemmest forstå gennem eksempler: Computerspil er multimodale, YouTube er multimodal, og ligeså er Instagram, Facebook, Snapchat, sms'er og internettet som sådan.⁶ Men værre bliver det, når man forsøger at forstå, hvad begrebet modalitet dækker over, og endnu mere problematisk bliver det, når man som lærer fx skal forklare sine elever, hvordan modaliteterne spiller sammen via underbegreber som fx rytme, informationskobling, dialog og komposition. Det er kun det sidste af disse begreber, der bruges på en måde, der knytter sig til den gængse brug af ordet.

Det multimodale lægger op til at være nysgerrig efter, hvordan verden hænger sammen sprogligt, og denne nysgerrighed er der i øjeblikket ikke plads til i danskfaget.

Dansklærere og læreruddannere i dansk bør læse *Introducing multimodality* for at blive udfordret i den måde, vi tænker danskfaget på. Hvis vi ikke kan tale om sprog mere på tværs af modaliteter, kan vi så fastholde det udvidede tekstbegreb og tale om multimodale tekster, som Fælles Mål gør? Bogen peger også på, at læren af det multimodale frem for alt er at være undersøgende i forhold til, hvordan der produceres betydning i og om vores omverden. Det perspektiv er igen så godt som fraværende i Fælles Mål, hvor det multimodale knyttes sammen med læse- og fremstillingsundervisning. Det multimodale lægger op til at være nysgerrig efter, hvordan verden hænger sammen sprogligt, og denne nysgerrighed er der i øjeblikket ikke plads til i danskfaget.

Noter

- 1 Maagerø, E. og Tønnessen, E. S. (2014): *Multimodal tekstkompetanse*, Portal Forlag, Kristiansand.
- 2 Se fx Jewitt, C. (2008): *Technology, Literacy and Learning: A Multimodal Approach*. London. Routledge, Bezemer, J., & Kress, G. (2016): *Multimodality, Learning and Communication*.

A Social Semiotic Frame. London. Routledge, og
O'Halloran, K. (2011): *A Multimodal Approach
to Classroom Discourse*. Equinox. Sheffield.

- 3 <http://www.routledgetextbooks.com/text-books/9780415639262/> (lokaliseret den 13. januar 2017)
- 4 Side 2
- 5 Side 70
- 6 Eksemplerne kommer alle fra Dansk Gyldendal 3-6. Se Sanne Paustian Billesbølle: "Multimodale tekster (forløb)", http://dansk3-6.gyldendal.dk/Indgange/~/link.aspx?_id=6DC5961D84254F1290934D55FC3158D3&_z=z, lokaliseret den 13. januar 2017.

MV·NORDIC

Learning made easy

Alle kan læse og skrive

mv-nordic.com

CD-ORD

IntoWords